

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 24ης Ιουνίου 1992

σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας

(92/441/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 235,

την πρόταση της Επιτροπής ⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽²⁾,τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

- (1) ότι, για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό της Κοινότητας, απαιτείται η προώθηση της αλληλεγγύης έναντι των πλέον άπορων και ευάλωτων ατόμων·
- (2) ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια περιλαμβάνεται στα θεμελιώδη δικαιώματα στα οποία βασίζεται το κοινοτικό δίκαιο, όπως αναγνωρίζονται στο προοίμιο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης·
- (3) ότι η διαδικασία κοινωνικού αποκλεισμού και οι κίνδυνοι ένδειας αυξήθηκαν και διαφοροποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ιδίως λόγω των συνδυασμένων εξελίξεων, αφενός, στην αγορά εργασίας και ειδικότερα με την αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας και, αφετέρου, στις οικογενειακές δομές και ειδικότερα με την επέκταση των περιπτώσεων απομόνωσης·
- (4) ότι οι γενικές αναπτυξιακές πολιτικές, που μπορούν να συμβάλουν στην αναχαιτίτηση των διαρθρωτικών εξελίξεων που διαπιστώνονται, είναι ανάγκη να συνοδεύονται από ειδικές, συστηματικές, και ολοκληρωμένες πολιτικές ένταξης·
- (5) ότι πρέπει, συνεπώς, να συνεχιστούν οι προσπάθειες και να ενισχυθούν τα κεκτημένα των κοινωνικών πολιτικών, καθώς και να προσαρμοστούν οι πολιτικές αυτές στον πολυδιάστατο χαρακτήρα του κοινωνικού αποκλεισμού, ο οποίος απαιτεί το συνδυασμό των διαφόρων αναγκαίων μορφών άμεσης βοήθειας, με μέτρα που θα αποβλέπουν σαφώς στην οικονομική και κοινωνική ένταξη των συγκεκριμένων ατόμων·
- (6) ότι η ανεπάρκεια, ο ακανόνιστος χαρακτήρας και η αβεβαιότητα των πόρων δεν επιτρέπουν στους θιγόμε-

νους να συμμετέχουν κανονικά στην οικονομική και κοινωνική ζωή της κοινωνίας στην οποία ζουν, ούτε να ενσωματωθούν με επιτυχία σε μια διαδικασία οικονομικής και κοινωνικής ένταξης· ότι είναι, επομένως, σημαντικό να αναγνωριστεί στους πλέον άπορους, στα πλαίσια μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης πολιτικής υποστήριξης της ένταξής τους, το δικαίωμα επαρκών, σταθερών και προβλέψιμων πόρων·

- (7) ότι το Συμβούλιο και οι υπουργοί Κοινωνικών Υποθέσεων, συνελθόντες στα πλαίσια του Συμβουλίου, ενέκριναν, στις 29 Σεπτεμβρίου 1989, ψήφισμα σχετικά με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού ⁽⁴⁾, το οποίο υπογραμμίζει ότι η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μπορεί να θεωρηθεί ως μια σημαντική συνιστώσα της κοινωνικής διάστασης της εσωτερικής αγοράς·
- (8) ότι ο κοινοτικός χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Στρασβούργου στις 9 Δεκεμβρίου 1989 από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων έντεκα κρατών μελών, δηλώνει ιδίως στην όγδοη αιτιολογική σκέψη καθώς και στα σημεία 10 και 25:

«εκτιμώντας ότι [...] σε ένδειξη πνεύματος αλληλεγγύης, είναι σκόπιμο να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός·»

«Σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν σε κάθε χώρα:

10. Κάθε εργαζόμενος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχει δικαίωμα επαρκούς κοινωνικής προστασίας και πρέπει να έχει, ανεξάρτητα από το καθεστώς του ή το μέγεθος της επιχείρησης στην οποία απασχολείται, παροχές κοινωνικής ασφάλισης ικανοποιητικού επιπέδου.

Τα πρόσωπα τα οποία αποκλείονται από την αγορά εργασίας, διότι δεν μπόρεσαν είτε να εισέλθουν είτε να επανενταχθούν σε αυτή και τα οποία δεν διαθέτουν επαρκή μέσα διαβίωσης πρέπει να μπορούν να δικαιούνται παροχών και επαρκών πόρων, ανάλογα με την προσωπική τους κατάσταση.»

- «25. Στα άτομα που έχουν φθάσει μεν σε ηλικία συνταξιοδότησης, χωρίς όμως να τους αναγνωρίζεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα και που δεν έχουν άλλους πόρους διαβίωσης, πρέπει να εξασφαλίζονται επαρκείς πόροι καθώς και κοινωνική και ιατρική βοήθεια, προσαρμοσμένη προς τις προσωπικές τους ανάγκες.»

(1) ΕΕ αριθ. C 163 της 22. 6. 1991, σ. 3.

(2) ΕΕ αριθ. C 150 της 15. 6. 1992.

(3) ΕΕ αριθ. C 14 της 20. 1. 1992, σ. 1.

(4) ΕΕ αριθ. C 277 της 31. 10. 1989, σ. 1.

- (9) ότι η Επιτροπή περιέλαβε αυτό το θεμελιώδες ζήτημα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού στο πρόγραμμα δράσης της σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων, επισημαίνοντας ιδιαίτερα το ενδιαφέρον για μια κοινοτική πρωτοβουλία που να απευθύνεται, σε ένδειξη πνεύματος αλληλεγγύης, στους ολιγότερο ευνοημένους πολίτες της Κοινότητας, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται οι ηλικιωμένοι, των οποίων η κατάσταση υπερβολικά συχνά ισοδυναμεί με την κατάσταση των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από την αγορά εργασίας·
- (10) ότι η εφαρμογή μιας εγγύησης πόρων και παροχών εμπίπτει στην κοινωνική προστασία· ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να χαρακτηρίσουν, ως προς το θέμα αυτό, τη νομική φύση των διατάξεων που θα αποσκοπούν στη διασφάλιση αυτής της εγγύησης οι οποίες, στα περισσότερα κράτη μέλη, δεν εμπίπτουν στην κοινωνική ασφάλιση·
- (11) ότι, κατά την προοδευτική εφαρμογή της παρούσας σύστασης, είναι σκόπιμο να συνεκτιμηθούν οι διαθέσιμοι χρηματικοί πόροι, οι εθνικές προτεραιότητες και οι εσωτερικές ισορροπίες των εθνικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας· ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το επίπεδο ανάπτυξης της κοινωνικής προστασίας·
- (12) ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμα σχετικά με την καταπολέμηση της φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (1), έχει ταχθεί υπέρ της καθιέρωσης, σε όλα τα κράτη μέλη, ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, ως παράγοντος ένταξης των πλέον άπορων πολιτών στη κοινωνία·
- (13) ότι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στη γνωμοδότηση της 12ης Ιουλίου 1989 για τη φτώχεια (2), συνέστησε, και αυτή, την καθιέρωση ενός ελάχιστου εισοδήματος για την ένταξη στην κοινωνία, το οποίο να αποτελεί ταυτόχρονα όριο ασφαλείας για τους άπορους καθώς και αναγκαίο μοχλό για την κοινωνική τους επανένταξη·
- (14) ότι η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις εθνικές και κοινοτικές διατάξεις σχετικά με το δικαίωμα διαμονής·
- (15) ότι η συνθήκη δεν προβλέπει, για την επίτευξη των στόχων της παρούσας σύστασης, άλλα μέσα δράσης πλην εκείνων του άρθρου 235,
- να προσαρμόσουν αναλόγως, στο βαθμό που απαιτείται, σύμφωνα με τις αρχές και τις κατευθύνσεις οι οποίες εκτίθενται παρακάτω, το σύστημα κοινωνικής προστασίας τους·
- B. να μεθοδεύσουν την αναγνώριση αυτού του δικαιώματος σύμφωνα με τις ακόλουθες γενικές αρχές:
1. κατοχύρωση δικαιώματος βασισμένου στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας·
  2. ορισμός του προσωπικού πεδίου εφαρμογής του δικαιώματος αυτού, σε συνάρτηση με τη νόμιμη κατοικία και την ιθαγένεια, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις στον τομέα της κατοικίας ή/και της διαμονής, και με στόχο την προοδευτική κάλυψη, στη συνάρτηση αυτή, κατά τον ευρύτερο δυνατό τρόπο, του συνόλου των περιπτώσεων αποκλεισμού, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τα κράτη μέλη λεπτομέρειες·
  3. η παροχή του δικαιώματος αυτού σε όλα τα άτομα που δεν διαθέτουν, τα ίδια ή στα πλαίσια του νοικοκυριού όπου ζουν, επαρκείς πόρους:
    - με την επιφύλαξη ότι θα είναι ενεργώς διαθέσιμα για εργασία ή επαγγελματική κατάρτιση προς εξεύρεση εργασίας, προκειμένου περί ατόμων των οποίων η ηλικία, η υγεία και η οικογενειακή κατάσταση τους επιτρέπουν να είναι ενεργώς διαθέσιμα, ή, ενδεχομένως, υπό την επιφύλαξη μέτρων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης για τα άλλα άτομα και
    - με την επιφύλαξη της ευχέρειας των κρατών μελών να μην παρέχουν το δικαίωμα αυτό σε εργαζόμενους με πλήρη απασχόληση ούτε στους σπουδαστές·
  4. η απόκτηση αυτού του δικαιώματος χωρίς χρονικό περιορισμό, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, και με την προϋπόθεση ότι, πρακτικά, οι περίοδοι ισχύος του δικαιώματος μπορεί να είναι περιορισμένες αλλά ανανεώσιμες·
  5. ο επικουρικός χαρακτήρας αυτού του δικαιώματος σε σχέση με τα υπόλοιπα δικαιώματα κοινωνικής φύσεως, η επανένταξη των πλέον άπορων ατόμων στα συστήματα των γενικών δικαιωμάτων θα πρέπει να επιδιωχθεί ταυτόχρονα·
  6. το δικαίωμα αυτό θα συνοδεύεται από τις πολιτικές που κρίνονται απαραίτητες, σε εθνικό επίπεδο, για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των ενδιαφερομένων ατόμων, όπως προβλέπονται από το ψήφισμα του Συμβουλίου και των υπουργών Κοινωνικών Υποθέσεων, συνερχομένων στα πλαίσια του Συμβουλίου στις 29 Σεπτεμβρίου 1989 σχετικά με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού·
- Γ. να μεθοδεύσουν την υλοποίηση αυτού του δικαιώματος, σύμφωνα με τις ακόλουθες πρακτικές κατευθύνσεις:
1. α) να καθορίζεται, με βάση το βιωτικό επίπεδο και το ύψος των τιμών στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, και για διάφορους τύπους και μεγέθη νοικοκυριών, το ύψος των πόρων

I. ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

- A. να αναγνωρίσουν, στα πλαίσια ενός σφαιρικού και ολοκληρωμένου μηχανισμού καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, το θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα επαρκών πόρων και παροχών που να εξασφαλίζουν αξιοπρεπή ανθρώπινη διαβίωση και

(1) ΕΕ αριθ. C 262 της 10. 10. 1988, σ. 194.

(2) ΕΕ αριθ. C 221 της 28. 8. 1989, σ. 10.

- που θεωρούνται επαρκείς για την κάλυψη των βασικών αναγκών, με γνώμονα το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας·
- β) να προσαρμόζονται ή να συμπληρώνονται τα ποσά για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών·
- γ) για τον καθορισμό αυτών των ποσών, να χρησιμοποιούνται οι δείκτες τους οποίους κρίνουν κατάλληλους, όπως παραδείγματος χάριν, οι στατιστικές για το διαθέσιμο μέσο εισόδημα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, τα στατιστικά στοιχεία για την κατανάλωση των νοικοκυριών, ο ελάχιστος νόμιμος μισθός, αν υπάρχει, ή το επίπεδο των τιμών·
- δ) να διατηρείται, για τα πρόσωπα που έχουν την κατάλληλη ηλικία και ικανότητα να εργασθούν, κίνητρο για την αναζήτηση απασχόλησης·
- ε) να καθιερωθούν τρόποι περιοδικής αναθεώρησης των εν λόγω ποσών, σύμφωνα με τους δείκτες αυτούς, ώστε να εξασφαλίζεται η κάλυψη των αναγκών·
2. να χορηγείται στα άτομα των οποίων οι πόροι, υπολογιζόμενοι σε επίπεδο ατομικό ή νοικοκυριού είναι χαμηλότεροι από τα ποσά που καθορίζονται, προσαρμόζονται ή συμπληρώνονται κατ' αυτόν τον τρόπο, πρόσθετη χρηματική βοήθεια που να τους επιτρέπει να έχουν τελικά στη διάθεσή τους αυτά τα ποσά·
3. να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα ώστε, όσον αφορά την εμπέδεια της χορηγούμενης χρηματικής ενίσχυσης, κατά την εφαρμογή των κανόνων που ισχύουν στους τομείς της φορολογίας, των αστικών ενοχών και της κοινωνικής ασφάλισης, να λαμβάνεται υπόψη το επιθυμητό επίπεδο των πόρων και παροχών που είναι επαρκείς για μια αξιοπρεπή ανθρώπινη διαβίωση·
4. να ληφθεί κάθε αναγκαίο μέτρο για να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα άτομα, η κατάλληλη κοινωνική υποστήριξη, που συνίσταται, ιδίως, σε μέτρα και υπηρεσίες, όπως η υποδοχή των ενδιαφερόμενων, η πληροφόρησή τους και η συνδρομή για την άσκηση των δικαιωμάτων τους·
5. να θεσπισθούν, για τα άτομα που έχουν την απαιτούμενη ηλικία και ικανότητα εργασίας, διατάξεις, συμπεριλαμβανόμενης της επαγγελματικής κατάρτισης εφόσον είναι απαραίτητο, προκειμένου να βοηθηθούν αποτελεσματικά να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην ενεργό ζωή·
6. να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα ώστε τα πλέον άπορα άτομα να ενημερώνονται πράγματι για το δικαίωμα αυτό,
- να απλοποιηθούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, οι διοικητικές διαδικασίες και οι λεπτομέρειες εξέτασης των πόρων και των καταστάσεων σχετικά με την παροχή αυτού του δικαιώματος,
- να καθορισθούν, εφόσον είναι δυνατόν και σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις, οι τρόποι προσφυγής σε ανεξάρτητους τρίτους φορείς, όπως τα δικαστήρια, στους οποίους θα μπορούν να προσφεύγουν εύκολα τα ενδιαφερόμενα άτομα·
- Δ. να εξασφαλίζουν αυτή την εγγύηση πόρων και παροχών στα πλαίσια των συστημάτων κοινωνικής προστασίας,
- να καθορίζουν τις λεπτομέρειες, να χρηματοδοτούν το κόστος και να οργανώνουν τη διαχείριση και λειτουργία των συστημάτων αυτών σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή/και πρακτική·
- Ε. να θέσουν σε εφαρμογή τα μέτρα που προβλέπονται από την παρούσα σύσταση ήδη από τώρα και κατά τρόπο σταδιακό, ούτως ώστε σε διάστημα πέντε ετών να μπορεί να γίνει απολογισμός της εφαρμογής·
- λαμβάνοντας υπόψη τη διαθεσιμότητα των οικονομικών και δημοσιονομικών πόρων καθώς και τις προτεραιότητες που έχουν καθοριστεί από τις εθνικές αρχές και τις ισορροπίες των συστημάτων κοινωνικής προστασίας καθώς και
- προσαρμόζοντας, ενδεχομένως, το πεδίο εφαρμογής τους ανάλογα με τις κατηγορίες ηλικίας ή την οικογενειακή κατάσταση·
- ΣΤ. να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα:
- για τη συστηματική συλλογή πληροφοριών σχετικά με το πώς μπορούν τα ενδιαφερόμενα άτομα να έχουν πράγματι πρόσβαση στα μέτρα αυτά και
- για τη διενέργεια μιας μεθοδικής αξιολόγησης της εφαρμογής τους και των αποτελεσμάτων τους,

II. ΚΑΙ, ΓΙΑ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΑΥΤΟ, ΖΗΤΑΕΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. να εντείνει και να οργανώσει, σε συνδυασμό με τα κράτη μέλη, τη συστηματική ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών και τη συνεχή αξιολόγηση των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται·
2. να υποβάλλει τακτικά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, έκθεση που να περιγράφει, με βάση τις πληροφορίες οι οποίες της παρέχονται από τα κράτη μέλη, την πρόοδο που θα σημειώνεται και τα εμπόδια που θα συναντώνται κατά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης.

Λουξεμβούργο, 24 Ιουνίου 1992.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

José da SILVA PENEDA